

100.

ABA-NOVÁK VILMOS (1894-1941)

Trecento város, 1930

Tempera, lakk, falemez, 96x99 cm

Jelezve jobbra lent: Aba Novák

Jelezve hátoldalon:

(1930) ABA-NOVÁK VILMOS: Budapest II. Margit körút 54. V. em. Műterem

Kezdő ár: 20 000 000 Ft / 65 574 EUR

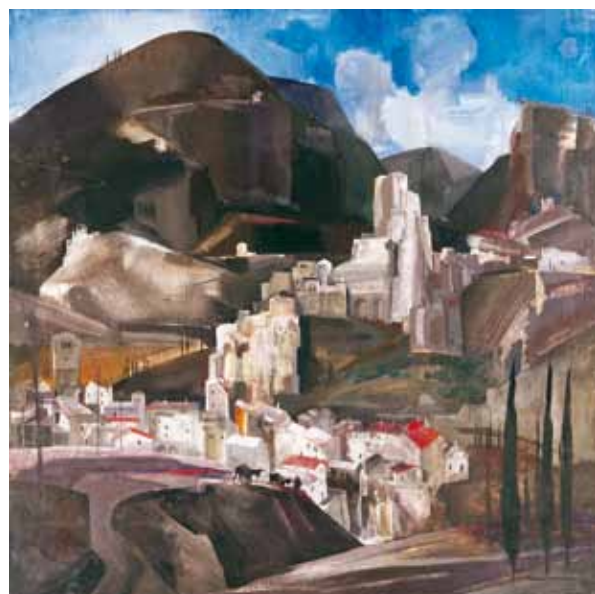
Becsérték: 32 000 000 – 40 000 000 Ft

Estimated value: 104 918 – 131 148 EUR

KIÁLLÍTVA:

- XVII. Esposizione Biennale Internazionale d' Arte. Venezia, 1930.
katalógus: Ungheria 34. (*Citta trecentesca*)
- A Római Magyar Intézet ösztöndíjas művészeinek első kiállítása.
Nemzeti Szalon, 1931. május-június, katalógus: 70. (*Citta trecentesca*)

Aba-Novák Vilmos: Subiaco, 1930
magántulajdon

ÖSZTÖNDÍJ ITÁLIÁBAN

Aba-Novák Vilmos a Római Magyar Akadémia kurátorának, Gerevich Tibornak a meghívására 1929-31 között töltötte ösztöndíjas éveit a Collegium Hungaricumnak otthont adó, Borromini által tervezett római palotában, a Palazzo Falconeriben. Az esztendőik folyamán csaknem az egész félszigetet bejárta, felkereste „... Olaszország fontosabb művészeti vidékeit, láthatta Giottót Assisiben és Firenzében, Piero della Francescát Arezzóban, Signorellit Orvietóban, egy nyarat töltött Perugiában, az ottani fiatal művész és művészettörténész kolóniával együtt, egy másik nyáron Patkó Károllyal a dél-olasz tengerparton dolgozott.” (Gerevich 1941, 363.). Aba-Novák figyelmét pályatársaihoz hasonlóan elsősorban az antik és középkori építészet alkotásai kötötték le, valamint nagy hatással voltak rá a trecento és quattrocento mesterek nagyszabású freskóik-

lusai is. Eljutott a legtávolabbi területekre, így az ókori és középkori emlékekben igen gazdag Szicíliaba, utazásának főbb állomásai: Palermo, Monreale, Cefalu, Girgenti és Siracusa voltak, de egyaránt járt Taorminában és Agrigentoban. A kora reneszánsz munkák mellett leginkább az ókeresztény és koraközépkori művészet emlékei érintették meg, a korabeli bazilikák és baptisztériumok reprezentatív mozaikdíszítésének élménye meghatározta későbbi, az 1930-as évek során festett monumentális alkotásait is.

A VEDUTA-SOROZAT

Utazásai során elsősorban benyomásokat gyűjtött, élményeit vázlatfüzeteibe vetett ceruzarajzokon és friss akvarellvázlatokon örökítette meg, melyek alapján egész festményorozatot készített a magaslatokra épített erődítményekről, a hegyi városokról, tengerparti ki-

kötőkről és halászfalvokról. „Művészi problémáinak megoldásához legszívesebben architektúrás, hegyes olasz tájat választ” – szögezte le Gerevich Tibor az ösztöndíjasokat ismertető tanulmányában. (Gerevich 1931, 196.) „A hegyen emelkedő vagy dombra kúszó középkori olasz városok – Perugia, Assisi, Subiaco – egyszerű, tömeges épületeikkel, szilárd falaikkal kitűnő alkalmat adnak művészi elvei megvalósítására.” Aba-Novák szenvedélyévé vált a városok titkainak kutatása, az architektonikus formák, és festői faktúrák iránti fokozott érdeklődés nagy hatással volt új stílusának kialakítására is. Vázlatai alapján, 1930 folyamán – már római műtermében – a hegy-vidék műemlékekben gazdag városairól és a tengermellék festői halászfalvairól sötét alapú, színes-rajzos részletekkel élénkített temperafestmények egész sorozatát készíttette el. 1931 februárjában az Ernst Múzeumban rendezett kiállításon ismerkedhetett meg a közönség az ösztöndíjas

évek alatt, 1928-30 között készült képekkel. A tárlat kapcsán Ybl Ervin a Magyar Művészetben, Farkas Zoltán az Új Szín című folyóiratban méltatta Aba-Novák művészetét, külön kiemelve az olasz vedutákat, melyekről mindketten nagyszámú reprodukciót közöltek.

E sorozaton belül is önálló egységet képeznek az 1930-ban falemezre festett, közel négyzet alakú, nagyobb méretű alkotások – Cefalu, Szicíliai város, Tengerparti város, Umbriai város –, ez utóbbinak egy változata a művész Trecento város című alkotása. Közös jellemzőjük a márdátávlatból ábrázolt, síkba transzponált kompozíció, a freskószerű monumentalitás mellett a könnyedség érzetét keltő részletgazdagság.

TECHNIKAI KÍSÉRLETEK

Aba-Novák Vilmos *Trecento város (Citta trecentesca)* című festménye szerepelt

az 1930-as Velencei Biennále magyar anyagában, valamint azon az 1931 májusában, a Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon, amelyen a Római Magyar Akadémia ösztöndíjasainak Itáliában készült alkotásait mutatták be. Budapesten az újabb temperaképek – a veduta sorozatból például a *Subiaco*, vagy a *Szicíliai középkori város* – mellett a művész kiállította korábbi olajfestményeit (*Musica in piazza*, *Civita vecchia*) is. Aba-Novák ugyanis elsőként hasznosította a jó barát Patkó Károly temperakísérleteinek eredményeit – melyek célja a reneszánsz freskók világosságának és matt színeinek elérése volt –, az olajtechnikáról fokozatosan tért át a temperára, képeit vászon helyett ezután alapozott falemezre festette. A korábban alkalmazott tónusfestészettről, mely a színek különböző világosságú fokozataira és az egymást kiegészítő színek szabályaira épül, áttért a valór festésre, s a színeket ettől kezdve nem egymáshoz, hanem a homogén

szürke alaphoz mérte. Képünk ennek az átmeneti periódusnak érdekes példája, mely első pillantásra vékonyabban festett olajképnek tűnik. A talány feloldását maga Aba-Novák adja: a mű hátoldalán a technikát temperának határozza meg, melyet alkoholban oldott mastixszal lakkozott le. A *Trecento város* tehát már az új anyaggal és technikával, annak minden lehetőségét kihasználva készült. A törlerongy és szivacs használata igen szép és izgalmas, festői felületeket eredményezett, melyek az egységes lakkréteg alól is előtűnnek. A kompozíció különleges darab, mely betekintést enged egy művész műhelymunkájába, „vegykonyhájába”. Az átmeneti technika csak megerősíti, hogy a *Trecento várost* a reprezentatív veduta sorozat egyik első, kísérletező darabjaként tarthatjuk számon.

Zsákovics Ferenc

